

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Puskala, Leena; Järvelä, Piia; Mäkitalo, Outi; Paldanius, Mika

Julkaisun nimi: Hei, me hullutellaan itsehoitotestien kanssa!

Julkaisuvuosi: 2020

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Puskala, L., Järvelä, P., Mäkitalo, O. & Paldanius, M. 2020. Hei, me hullutellaan itsehoitotestien kanssa! *Bioanalyttikko*, (1), 32.

Hei, me hullutellaan itsehoitotestien kanssa!

TEKSTI Leena Puskala, Piia Järvelä, Outi Mäkitalo ja Mika Paldanius

Lyhyt oppimäärä itsehoitotesteistä

”Nolottaako? Onko sinulla outoja oireita? Haluatko vastauksen sekunneissa? Osta itsehoitotesti lähimmästä apteekista!”. Tällainen voisi olla itsehoitotestijä valmistavan yrityksen mainos. Itsehoitotestien määrä markkinoilla lisääntyy jatkuvasti, koska niiden avulla voidaan seuloa, diagnosoida ja seurata erilaisia tauteja. Miksi ihmiset päätyvät ostamaan itsehoitotestijä? Ehkäpä siksi, koska testejä voidaan ostaa ilman reseptiä ja tehdä kotona ilman ammattilaisen apua.

Parhaimmin tunnettu ja yleisimmin käytettyjä itsehoitotestijä ovat raskaustestit, joista on vuosien myötä kehittynyt erittäin herkkiä ja toimivia raskauden osoittamiseen. Apteekin valikoimista löytyy myös esimerkiksi klamydia-, keliakia- ja borrelia vasta-ainetestejä. Uusin apteekin katalogeihin ilmestynyt tulokas lienee paranneltu HIV-kotitesti, joita on ollut ennenkin markkinoilla, mutta niiden luotettavuus on vaihdellut huomattavasti.

Bioanalytiikan ammatillisesta näkökulmasta katsottuna itsehoitotestit herättävät paljon huolta. Kootessamme opetusmateriaalia, havaitsimme tutkimustulosten perusteella itsehoitotesteissä ongelmia testien herkkyydessä ja tarkkuudessa. Esimerkiksi eräässä tutkimuksessa testattiin itsehoitotesteillä kaksitoista tiedettävästi HIV-positiivista näytettä, joista yksi tulos oli väärä negatiivinen. Huolenamme on myös se, että tavallinen kuluttaja ei tiedä, että positiivinen tulos ei välttämättä ilmennä testattavaa sairautta, vaan se voi johtua jostain muusta syystä. Toisaalta negatiivinen tulos ei myöskään poissulje sairauden mahdollisuutta.

Hei, nyt hullutellaan videoiden!

BioDigi-hankkeen videosta toivottiin hulvatonta ja erilaista, ei tavallista eikä luentomaista. Ohjaajamme halusivat, että käytämme luovuutta ja heittäytymistä videon toteutukseen. Pienen pohdinnan jälkeen kehitimme juonen, jossa tuodaan esille huumorin avulla itsehoitotes-

tien ongelmakohtia sekä korostetaan bioanalytiikan asiantuntijuutta. Kuvassimme videon koulun tiloissa ja editoimme sen itse lisäämällä siihen tunnelmaa luovaa musiikkia. Keräsimme videosta palautetta bioanalytiikan opiskelijoilta.

Esirippu laskeutuu

Videota tehdessämme ja esiripun laskeuduttua näkökulmamme itsehoitotestijä kohtaan muuttui kriittiseksi. Bioanalytikoilla on oiva tilaisuus kehittää omaa asiantuntijuuttaan ottamalla osaa itsehoitotestien valintaan

”

Vaikka videon tekeminen oli hupaisaa, se oli myös ammatillisesti kehittävä.

ja tulkintaan sekä eettisiin ongelmiin, joita itsehoitotestien käyttöön liittyy.

Jokainen kuvaushetki sisälsi useita ottoja, sillä hymy ei tuumannut hyytyä eikä nauru lakata. Vaikka videon tekeminen oli hupaisaa, se oli ammatillisesti kehittävä. BioDigi-hankkeemme projekti avasi uusia näkökulmia bioanalytiikan ammattiin ja tulevaisuuden näkymiin. Saimme kokemusta myös videon tekemisestä, josta on paljon hyötyä tulevaisuuden työssämme esim. perehdytysmateriaalien teossa.

Leena Puskala, laboratoriohoitaja, Soite
Piia Järvelä, laboratoriohoitaja, Länsi-Pohjan shp
Outi Mäkitalo, FT, lehtori, Oamk
Mika Paldanius, dosentti, koulutus- ja tki-johtaja, Oamk